

Asten, 6 november 2018

Beschouwing CDA – Begroting 2019

Met vertrouwen richting een duurzaam vitaal Asten

Alleen gesproken woord telt. Onderstaande tekst is op dinsdag 6 november 2018 uitgesproken door fractievoorzitter John Bankers.

Beste collega raadsleden, geacht college, belangstellenden hier en luisteraars via Siris,

De begrotingsbehandeling is onze Prinsjesdag. Het is de belangrijkste raadsvergadering van het jaar. Dit jaar is de begroting zo mogelijk nog interessanter, omdat het de eerste begroting is in deze raadsperiode. Opgaven uit de toekomstvisie en het coalitieakkoord krijgen met dit document een financiële vertaling. De begroting 2019 van de gemeente Asten toont onmiskenbaar ambitie, is reëel, maar kent ook grote uitdagingen:

- Ambitie: er wordt geïnvesteerd in primaire taken als veiligheid én in voorzieningen die beeldbepalend zijn voor de komende decennia: een gemeenschapshuis voor Asten, nieuwe en gerenoveerde basisscholen, pleinen en parken als het Vorstermansplein, het Processiepark, het Evenemententerrein en mogelijk het Burgemeester Ploegmakerspark.
- Reëel: aannames, zoals compensatie voor het verdeelmodel Wmo en Jeugd of het SHP, zijn voor de komende jaren aangepast of worden met concrete bedragen en vervolgstappen omschreven.
- Uitdagingen: het feit dat de meerjarenbegroting enkel, en nog maar net, sluitend is in 2019 en het tekort daarna snel oploopt tot bijna één miljoen Euro in 2022, dat is niet bepaald een rooskleurig beeld. In tijden van economische voorspoed verwachten we geen negatief resultaat uit circulaire van het Rijk, maar als het Rijk niet uitgeeft, dan heeft dan nadelige gevolgen voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Dat effect zien we meerjarig duidelijk terug. Ombuigingen zijn nodig om het huishoudboekje op orde te houden. Tegelijkertijd zien we wel een structureel gezonde gemeente. Jaren van solide financieel beleid heeft geresulteerd in een gemeente met relatief veel eigen vermogen. Er zijn zelfs geen kortlopende schulden. Het hoge weerstandsratio laat zien, dat de aanwezige risico's opgevangen kunnen worden.

Deze begroting staat ook in het licht van recente ontwikkelingen als 1) de tegemoetkoming uit het Fonds tekortgemeenten, 2) de resultaten uit het Rekenkameronderzoek naar het sociaal domein, en 3) de bestuursopdracht scenario-ontwikkeling gezonde financieel huishouden 2019 – 2022. Voordat wij als CDA-fractie de verschillende programmaonderdelen van de begroting behandelen, gaan wij in op deze drie ontwikkelingen.

- Tegemoetkoming Fonds tekortgemeenten: dat we als gemeente een beroep moesten doen op deze eenmalige uitkering is vervelend genoeg. Het resultaat is wat ons betreft ver boven verwachting. De gemeente Asten krijgt per inwoner in vergelijking met andere gemeenten, helemaal van onze grootte, een hoog bedrag ter compensatie van ongeveer € 79 per inwoner. Het toont natuurlijk ook de aard en omvang van de vragen, die er voor onze gemeente zijn in het sociaal domein. Wat onze fractie betreft wordt de € 1.325.000, die we nu ontvangen van het Rijk, bestemd om de toekomstige tekorten in het sociaal domein op te vangen. Per slot van rekening is er tijd nodig om ombuigingen te realiseren.
- Rekenkameronderzoek sociaal domein: het rekenkameronderzoek kwam eerder deze middag al ter sprake. Een jaar geleden heeft onze fractie gevraagd naar een rekenkameronderzoek om meer inzicht te krijgen in de (financiële) ontwikkelingen in het sociaal domein. Dat voorstel werd uiteindelijk door de volledige raad gesteund. Het rapport biedt interessante uitkomsten en aanknopingspunten voor een vervolg. Duidelijkheid over budgetten is een vereiste om de juiste afwegingen als raad te kunnen maken. De CDA-fractie wil dat er prioriteit wordt gegeven aan nader onderzoek naar aanleiding van dit rekenkameronderzoek. Wij horen graag van het college hoe het college hierover denkt en welke vervolgstappen zij gaat nemen.
- Bestuursopdracht scenario-ontwikkeling: het CDA kan zich vinden in het voorstel van het college om een bestuursopdracht vast te stellen, waarin scenario's worden ontwikkeld, die moeten leiden tot besparingen. Wij staan voor goed rentmeesterschap, gezond financieel beleid. In het recente verleden hebben wij als gemeente laten zien, dat we goed in staat zijn om dit soort uitdagingen aan te gaan. Dat maakt het niet per definitie makkelijker, maar wij hebben het vertrouwen in een goede afloop. Vanwege de financiële positie op korte termijn is het CDA in deze begroting terughoudend met nieuwe wensen.

Bestuur en veiligheid

Veiligheid is de primaire taak van de overheid en bepaalt in grote mate of inwoners gelukkig zijn. Het is bekend, dat het CDA vaker heeft gepleit voor meer middelen om de ondermijnende criminaliteit in onze gemeente en regio te bestrijden. Henneplantages, xtc-laboratoriums en drugsdumpingen zijn niet normaal. Specifieke aandacht vraagt het buitengebied: omvangrijk en met steeds meer stoppende ondernemers. Meer investeringen sluiten wij als fractie in de toekomst niet uit, als dit nodig is om – samen met andere overheden – effectief te zijn tegen de georganiseerde criminaliteit.

Het koersen op eigen kracht in netwerken is binnen dit huis een gevleugelde uitspraak. Als CDA-fractie willen wij het belang om regionaal samen te werken benadrukken. De resultaten van 'Veerkrachtig bestuur in Brabant' waren voor onze gemeente overwegend positief. Maar er was ook een kanttekening, die de Commissaris van de Koning herhaalde in zijn recente bezoek aan Asten.

Als Peelgemeenten waren we enkele jaren geleden vooruitstrevend in de wijze waarop we samenwerkten en de ambitie die we gezamenlijk uitspraken. Wij willen die tijd zien terugkeren. Enerzijds draagt dat bij aan onze bestuurskracht, anderzijds levert het mogelijk meer resultaten op in inhoudelijke en/of financiële zin. In de Peel zijn er meer aspecten die ons verbinden, dan verschillen. Wij horen graag hoe het college hier tegenaan kijkt.

Sociaal domein

Het sociaal domein staat al jaren in de belangstelling. Niet in de laatste plaats vanwege de hoge uitgaven voor met name het beleidsveld jeugd en de achterblijvende inkomsten vanwege de verdeelmodellen. In de begroting zien we dat acties zijn ondernomen om de tekorten terug te dringen. Daarnaast is de hoop gevestigd op aanpassing van de verdeelmodellen vanaf 2021. Het rekenkameronderzoek laat daarentegen zien, dat de gemeente nog meer in control kan raken. Wij zien dus stappen in de goede richting, maar vragen ons tegelijkertijd af, wanneer wij concrete resultaten mogen verwachten en welk perspectief het college ons als raad kan geven? Mede in het licht van het rekenkameronderzoek en de scenario-ontwikkeling?

Aan het begin van de decentralisaties in het sociaal domein is als uitgangspunt genomen, dat er een verschuiving plaatsvindt van (dure) professionele zorg naar hulp geboden door naasten. Als overheid zijn we verplicht dat proces te begeleiden en financieel te ondersteunen. Op basis van de begroting 2019 blijkt slechts een beperkt deel te worden besteed aan vrijwilligerswerk en mantelzorg (0,28% van de totale lasten in het sociaal domein). Een bevestiging hiervan lijken wij terug te vinden in de uitkomsten van het rekenkameronderzoek, waarin de uitgaven voor basisondersteuning dalen. Hoe duidt het college deze ontwikkeling?

Ruimtelijk domein, economie en financiën

Het ruimtelijk domein staat aan de vooravond van tal van transformaties: naar een meer duurzame en klimaatbestendige samenleving, met de invoering van de Omgevingswet en veranderingen in het buitengebied. We zien tot onze tevredenheid grote investeringen om onze gemeente meer klimaatbestendig te maken. De kans op wateroverlast wordt verminderd in Asten-centrum en Heusden. Met het vaststellen van deze begroting komt ook meer formatie beschikbaar om te werken aan duurzaamheidsdoelen. In dat verband willen wij de suggestie doen voor zonnepanelen op bedrijven (agrarisch, industrieterreinen).

De Omgevingswet wordt aangeduid als een transitie, die in omvang lijkt op de recente veranderingen in het sociaal domein. Dat zien we ook terug in de kredieten, die hiervoor beschikbaar worden gesteld. Als fractie willen wij weten, wat wij als gemeente wanneer gaan doen? De uitgaven tot dusver zijn relatief beperkt. Wij stellen die vragen ook, omdat wij de Omgevingswet als kans zien. Een kans om tot innovatie te komen, om inwoners erbij te betrekken en om zaken mogelijk efficiënter te regelen.

De transformatie van het buitengebied is opgenomen in de toekomstvisie Asten 2030. Wij pleiten voor meer voorlichting rondom VAB's vanuit het PIT-team. Daarnaast mag de transformatie wat ons betreft meer zichtbaar zijn en sneller plaatsvinden. Wij horen graag de reactie vanuit het college aangaande onze opmerkingen over de Omgevingswet en de transformatie van het buitengebied.

Met vertrouwen richting een duurzaam vitaal Asten

Asten heeft de komende jaren een hoge ambitie. Los van grote projecten als het gemeenschapshuis, het SHP, de aanpak van ondermijning en het financiële huishoudboekje op orde krijgen, draait het om zaken echt anders organiseren. We transformeren naar een meer duurzame samenleving. We krijgen te maken met de Omgevingswet. Het buitengebied staat aan de vooravond van grote veranderingen. En dat alles doen we ook nog eens met een andere manier van werken, de vijfde pijler uit de toekomstvisie: burgerparticipatie, een overheid die beter aansluit op de wensen en deelname van inwoners. Wie zien die toekomst met vertrouwen tegemoet, maar als CDA-fractie zijn wij niet blind voor de financiële opgave, die er op korte termijn ligt.

Voorzitter, resteert mij nog een tweetal punten te maken. Allereerst willen wij de ambtelijke organisatie bedanken. Zij hebben opnieuw laten zien, dat wij in Asten kunnen steunen op een kwalitatief goede organisatie.

De tweede opmerking heeft betrekking op een motie, die onze fractie mede namens andere partijen wil indienen. Aanleiding is recente berichtgeving in de media over alcoholmisbruik van minderjarigen in onze gemeente. Wij roepen het college op om samen met andere betrokkenen te komen tot een (nieuwe) visie, waarmee we dit probleem mogelijk kunnen beperken. Tot zover de bijdrage van onze fractie in de eerste termijn.

Namens de fractie CDA Asten-Heusden-Ommel,

John Bankers

Jos Leenders

Susanne de Groot

Daniël van Schijndel

Geert van den Eijnde

Rico ter Voert

Soekena Sabbar